

בס"ד

שער הכוונות פ"ט ע"ד- דרושי ראש השנה הקדמה

דרושי ר"ה : ענין הסליחות של בני ספרד באשמורת הבוקר ליל חדש אלול עד יוה"כ העיד לי כהר"י סאגי"ש ז"ל שהוא ראה **למוז"ל שהיה אומר מלה במלה עם הצבור** :

ענין ר"ה ויוה"כ נתתי אל לבי לחקור ולתור בענין זה שתיקנו חז"ל בגי ראשונות ובגי אחרונות והוקשה לי שינוי הלשונות כי בברכת אבות תיקנו זכירה וכתובה ובברכת גבורות זכירה לבד כמ"ש **זוכר יצוריו כו' ובהודאה** תיקנו כתיבה לבד וכמ"ש **וכתוב לחיים טובים כו' ובשים שלום** זכירה וכתובה. ועוד כי הזכירה שבאבות היא **זכירה** בפני עצמה ואינה חוזרת על הספר ובשים שלום אומר **ובספר חיים כו' נזכר ונכתב** כו' ועוד כי בתחילה אנו מתפללים בעדינו ואומרים **זכרנו לחיים** ואח"כ אנו אומרים סתם **זוכר יצוריו** ובהודאה אנו אומרים **כל בני בריתך** ובשים שלום אנו אומרים **וכל עמך ישראל** כו' ועוד מה לנו לשאול על הזכירה אחר שאנו שואלים על הכתיבה שהיא העיקר ועוד מה ענין זכירה בתחיית המתים שאנו **סומכים לה** ונאמן אתה להחיות מתים ע"כ מצאתי עוד **נמצא שנית קרוב** אל האמור וז"ל :

ענין ר"ה ויוה"כ נתתי אל לבי לחקור ולתור בענין תפילת ר"ה ויוה"כ לעבוד את בוראי עבודה שבלב זו תפילה בימים נוראים אלו אשר המלך העליון יושב על כסא דין וראיתי כי הוסיפו בברכות מעין הימים כי באבות הוסיף **זכרנו** ובגבורות מי כמוך ובקדושת ה' במקום האל הקדוש המלך הקדוש ובהודאה וכתוב לחיים טובים ובשים שלום ובספר חיים ברכה ובעבודה לא הוסיפו כלום. וראיתי שינויים בענין תוס' אלו כי באבות תיקנו לומר זכירה וכתובה ובגבורה זכירה בלא כתיבה ובהודאה כתיבה לבד ובשים שלום זכירה וכתובה ועוד כי באבות תיקנו זכירה לחיים וכתובה בספר חיים ובגבורה זכירה לחיים וכתובה לחיים ובשים שלום זכירה וכתובה בספר חיים. ועוד כי באבות אנו מתפללים עלינו ובגבורות על כל העולם סתם זוכר יצוריו ובהודאה על בני בריתנו. ובשים שלום אנו חוזרים ומתפללים עלינו נזכר ונכתב לפניך אנו כו' :

ויראה לי כי בכל ר"ה חוזר האצילות העליונה לכמות שהיה בתחילת בריאת העולם וכבר ידוע דנוק' דז"א נפקא מתדבקא באחור ז"א לעומת החזה כנגד ת"ת שבו ובהיותם בסוד אחור שהם דין נפקא מסטרא דגבורה והמוח הקודם בראש היא גבורה שנעשה לה בינה ואח"כ חסד בסוד חכמה בסוד ה' על י' סוד ה"י מאלהים ולפי שהמוח הקודם בראשה הוא גבורה סוד הדין לכן נעשה הדין ביום זה ולכן נקרא ר"ה כי גבורה היא ראש השנה שהיא נוק' דז"א הנק' שנה וגבורה היא ראשה ונעשה בינה לה לנוק' דז"א ונמצא שר"ה הוא כנגד בינה דנוק' דז"א שהיא גבורה וכנגדה נאמר אני בינה לי גבורה.

והנה בז"א יש זכירה מצד חסד שיש בו, וכתובה מצד גבורה שבו ע"י הבינה הנקראת כתיבה, וזכירה שמצד החסד היא ע"י היסוד ברית קדש שממנו יוצאים הנשמות ומתגלה חסד בפום אמה וממנו תוצאות חיים ואנו מתפללים לשי"ת שיהיה מתגלה חסד עליון לא לצורך נשמות כדרך הזווג אלא לצורך חיים כדרך זווג חו"ב לצורך המלאכים שהוא לצורך לתת להם חיים נצחיים לבד ולפיכך נקראים חו"ב חיים כי מהם תוצאות

חיים למלך ונקרא **חיי המלך** כנזכר וזהו **מלך חפץ בחיים**. והכוונה הוא כמו שהמלך העליון שהוא **ז"א חפץ בחיים** ומושך משם משך החיים לצורך עצמו כך ימשיך משם **חיים לנשמתו** ויתגלה חסד ביסוד שמסם נשמתו להמשיך לנו משם חיים וזהו **זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים** וכל זה **בסוד הנשמות** אשר בנו, ואח"כ אנו מתפללים להמשיך משם **חיים לגופינו** בסוד **הכתיבה** שהיא בינה **גופא דחכמה** עילאה. וזהו ענין הכתיבה **התעבות** הדברים **כדמיון הכתיבה** להחיות הנפשות **בגויתינו** וגם זה יהיה ע"י **היסוד הנקרא ספר החיים** כנודע, אלא שזה **בסוד פנימיות לחיי הנשמות**, וזהו **בסוד חיצוניותו** להחיות הגוף, והנה חיות הנשמה נמשך **מחכמה** לבינה היורד לחסד ומתגלה ביסוד, וחיות הגוף נמשך **מבינה** ויורד לחסד ומתגלה **גם כן ביסוד** ומפני שחיות הגוף נמשך **מבינה** אנו אומרים **למעןך אלהים חיים** שהיא בינה כנודע:

ספר דברי שלום שו"ת - שאלה מא (בדפוס ראשון שאלה מ)

כתב הרב ז"ל בשער הכונות בתחילת דרושי ר"ה וז"ל נתתי לבי לחקור על מה שכתוב בתפילת ר"ה:

א' דבאבות תקנו **זכירה וכתובה** ובגבורות **זכירה לבד** ובהודאה **כתובה לבד** ובשים שלום **זכירה וכתובה**,

ב' כי באבות **זכירה אינה חוזרת** על ספר, וכתובה **חוזרת על ספר**, ובשים שלום **זכירה וכתובה** חוזרת על ספר, ובגבורות ובהודאה **זכירה וכתובה אינה חוזרת על ספר**,

ג' כי באבות אנו **מתפללים עלינו**, ובגבורות **על כל העולם** סתם, ובהודאה **על בני בריתך**, ובשים שלום לנו **ולכל עמך ישראל**,

ד' מה לנו לשאול על **הזכירה** אחר שאנו שואלים על **הכתיבה** שהיא עיקר, ה' מה ענין **זכירה לתחית המתים** שאנו סומכים לה **ונאמן אתה להחיות מתים** ע"כ יע"ש,

ו' ועוד יש לשאול דבאבות ובשים שלום הזכירה והכתיבה היא **בלשון תפילה**, ובגבורות הזכירה אינה בלשון תפילה, ובהודאה הכתיבה היא **בלשון תפילה**,

ז' דבגבורות למה נקט **יצוריו** ולא **ברואיו** ולא **עושיו**,

ח' ועוד למה נקט **ברחמיו** בזו הברכה **משא"כ** בשאר ברכות,

ט' דבהודאה למה נקט **לחיים טובים** ולא לחיים לבד כשאר ברכות,

י' ועוד (בהודאה) למה נקט **בני בריתך** ולא **בניך לבד** או **בריתך לבד**,

יא' ועוד דב-שים שלום אנו אומרים **עמך ישראל** ולא **בני בריתך**,

יב' ועוד למה תקנו **זכירה** בגבורות **וכתיבה** בהודאה:

תשובה ע"ש מה שתירץ הרב ז"ל, והרואה יראה דהם דברים **צוריים** ו**חתומים** וצריכים ביאור וה' **יאיר עינינו בתורתו** כן יהי רצון.

ונראה **לע"ד** דכונתו ז"ל הוא דב-ז"א יש לו מוחין מצד **פנימיות** שהוא **נשמות** ומצד **חיצוניות** שהוא **חיות העולמות** וזהו סוד **זכירה וכתובה** שהם **חסד וגבורה** דז"א זכירה מצד **החסד** וכתובה מצד **הגבורה**, ואנו מתפללים **בזכרנו** שימשך חיים לנשמותינו מצד **פנימיות**, וב-**כתבינו** אנו מתפללים שימשך חיים לגופותינו מצד **חיצוניות** ע"כ, **בזה** יתורץ קושיא

א' דבאבות תקנו **זכירה וכתובה**, וגם יתורץ קושיא ד' דמה לנו לשאול על **הזכירה** אחר שאנו שואלים על **הכתובה**, הטעם הוא כאמור דהאי **לחודיה** קאי, והאי **לחודיה** קאי, **דזה לבחינת נשמות, וזה לבחינת גופות** :

כתב עוד וז"ל **זכירה** דמצד **החסד** הוא ע"י **היסוד** ברית קודש שממנו **יוצאות הנשמות** ומתגלה **חסד בפומא דאמה** שמשם **תוצאות חיים**, וחיות **לגופינו** הוא **מצד הבינה** וגם זה ע"י **היסוד** הנקרא **ספר החיים** ע"כ,

נמצא מלשון זה **דזכירה** שהיא חיות **לנשמותינו** אין אנו צריכים להזכיר **שם יסוד** דבודאי שהוא ע"י **היסוד** שמשם יוצאות הנשמות **וממנו תוצאות חיים**, אבל לענין **חיות גופינו** שהוא נמשך **מבינה** היה **סלקא דעתך** לומר שלא היה ע"י **היסוד**, מדקאמר **וגם זה** ע"י **היסוד** הנקרא **ספר החיים**, ובזה יתורץ **קושיא ב'** כי באבות זכירה **אינה** חוזרת **על ספר**, דהכונה כמ"ש, ועוד נראה לע"ד דכונת הרב ז"ל הוא **דיסוד דדכורא** נקרא **זכור**, ויסוד דנוק' נקרא **ספר**, וא"כ בנשמות שהוא בפנימיות שהוא דוכרא אנו מזכירין **זכרינו** שהוא **זכור ברית קודש**, וגופינו שהוא **חיצוניות** שהוא נוק' אנו **מזכירין ספר** שהוא **יסוד דנוק'** וכל אחד מאלו ב' **מיני חיות** שימשכו ע"י ב' יסודות, ובזה אתי שפיר דזכירה **אינה חוזרת על ספר** וכתובה **חוזרת על ספר**, דזה יסוד **דדכורא**, וזה יסוד **דנוק'** :

וכתב עוד וז"ל **דכתובה** היא בינה **גופא דחכמה** וענין **הכתובה** הוא התעבות הדברים כדמיון **הכתובה ע"כ** יע"ש,

נמצא דהבינה היא **גופא וכתובה**, לגבי **החכמה דמכסה** אותנו, וכדמיון זה נוכל לומר **בנה"י וחג"ת דז"א** שהם פרצוף חיצון **ואמצעי** ונדע **דפרצוף נה"י נקרא נוק'** כמ"ש הרב ז"ל בכמה מקומות, **ופרצוף חג"ת נקרא ז"א**, ונה"י הוא **מלביש לחג"ת**, ואם כן נמצא **דחג"ת** הוא **זכירה** ונה"י **כתובה**, וכתב הרב ז"ל בדרוש ר"ה דב-ר"ה אנו עסוקים בקו **שמאל** וא"כ **גבורה** הוא זכירה **והוד** הוא כתובה :

ובזה יתורץ קושיא א' ו-י"ב דבגבורות זכירה לבד ובהודאה **כתובה** לבד יען דאלו ה-ב' ברכות הם **בגבורה והוד**, דזה זכירה **וזה** כתובה,

וכתב עוד לקמן דרוש ו' בכוננת מי כמוך וכו' שהוא זוכר ברחמיו לנשמות להחזירם **לחיים בגלגול בעה"ז** ובזה נתאמת **אצלינו כי גם יהיה תחיית המתים** ע"כ יע"ש,

ובזה יתורץ קושיא ה' דמה ענין זכירה **אצל** תחית המתים, וגם יתורץ קושיא ז' דלמה נקט **יצוריו** ולא **ברואיו** ולא **עושי**, דהטעם הוא דכיון דברכה זו היא **בחג"ת** שהוא פרצוף **אמצעי** ונדע דפרצוף **אמצעי** נקרא **יצירה** לכך נקט **יצוריו**, וגם יתורץ קושיא ח' דלמה נקט **ברחמיו**, והוא כי נודע דפרצוף **חג"ת** נקרא **ת"ת** - כמ"ש בעץ חיים **שער כ"ז פרק ב'** יע"ש, גם נודע מ"ש הרב ז"ל ד-ג' בחינות הם, **חסד ודין ורחמים**, חסד שהוא **קו ימין** הם חסדים פשוטים, גבורה שהיא **קו שמאל** הם דינים גמורים, ת"ת שהוא **אמצעי** הוא רחמים שהוא **ממוזג**, וא"כ עתה שאנו עסוקים **בחג"ת** שהוא ת"ת אנו אומרים **ברחמיו**, אח"כ אנו אומרים **וכתוב** לחיים טובים **כל בני בריתך** וזו היא בברכת **הודאה** שהיא **בהוד** ור"ל שאותם הנשמות שזכרת להחזירם **בגלגול** אנו מתפללים שיכתבו בנה"י שהוא **סוד הכתיבה לחיים טובים**, והוא דנודע דכל אחיזת הקלי' הוא בנה"י דהיינו **הוד** בסוד **כל היום דזה**, נצח בהדי הוצא **לקי כרבא**, יסוד יש ב' נקבים אחד טוב

ואחד רע לכך אנו מתפללים שהחיים שתתן לאלו הנשמות המגולגלות שיהיו מצד הטוב ולא מצד הרע כדי שיוכלו להתקן,

ובזה יתורץ קושיא ט' שאנו מוסיפין בהודאה **חיים טובים**, וגם יתורץ קושיא י' דלמה נקט **בני בריתך**, דנדוע ש-נו"ה נקרא בני כמ"ש וכל **בניך** למודי ה' שהם נו"ה, ויסוד נקרא **ברית**, וא"כ עתה שאנו עסוקים ב-נה"י לכך אנו אומרים בני שהם נו"ה, **בריתך** שהוא **יסוד ברית קודש** :

ועוד נלע"ד כשאלו הנשמות חוזרות בגלגול ש-נה"י נקרא יסוד כמ"ש **בעץ חיים שער כ"ז פ"ב** [יהיו ישראל כנ"ל] וזה אומרו שאלו הנשמות הם בני בריתך שהם ישראל :

וגם יתורץ קושיא ג' שבאבות אנו מתפללים **עלינו**, ובגבורות **על כל העולם** סתם, ובהודאה **על בני בריתך**, וכמו שביארנו אתי שפיר דבאבות אנו מתפללים **עלינו** היושבים פה **בעוה"ז**, ובגבורות ובהודאה אנו מתפללין על **הנשמות המגולגלות**, וגם יתורץ קושיא ב' דבגבורות והודאה הזכירה וכתובה **אינה חוזרת על ספר** דאין אנחנו מתפללים עליהם שימשך הב' מיני חיות שהתפללנו עליהן, אלא אנחנו מתפללים על אותם הנשמות העתידות לבוא בגלגול מסוד החג"ת שיכתבו בנה"י שהיא סוד **הכתיבה לחיים טובים** כמ"ש,

וגם יתורץ קושיא ו' דבאבות ובשים שלום הזכירה וכתובה היא **בלשון תפילה** וכן בכתובה דהודאה, **אבל** בזכירה דגבורות **אינה בלשון תפילה** הטעם הוא דהזכירה שהיא **להחזיר הנשמות בגלגול זה נעשה מאליו** יתברך **ברחמיו הרבים** אך השאר **צריך תפילה**, אח"כ אנו אומרים בשים שלום **ובספר חיים** ואנחנו מזכירין זכירה וכתובה **בספר**, הטעם הוא כיון דעתה הוא הזיווג ומשפיע **יסוד ד-דכורא ביסוד דנוק'** וכל אותו השפע אשר נשפע מאו"א לז"א מסוד זכירה וכתובה הן עתה **נותנם** לנוק' ביסוד שבה הנקרא **ספר החיים** כמ"ש, ולכך אנו חוזרים להתפלל עתה שיהיה זכירה וכתובה אשר התפללנו שיהיה עתה ביסוד דנוק' **בספר החיים**, וזה אומרו נזכר ונכתב **לפניך** כנדוע ד-לפניך היא **הנוקבא** כמ"ש הרב ז"ל, על פסוק כי יקרא **קן צפור לפניך**, וגם זהו אומרו אנחנו וכל עמך ישראל ר"ל **שאנו מתפללים בין** על אותם חיים שלנו שהתפללנו **באבות** בסוד זכירה וכתובה, **ובין** על מה שהתפללנו על **הנשמות המגולגלות** שיהיו כולם בספר החיים והשלום שהוא **יסוד דנוק' קדישא דז"א**, ובזה יתורץ קושיא ב' דב-שים שלום הזכירה והכתובה חוזרת **על ספר** שהוא **ביסוד דנוק'** כמ"ש, וגם יתורץ קושיא י"א דבהודאה אנו אומרים בריתך ובשים שלום **עמך ישראל**, לרמוז דבהודאה הוא **בנה"י** כמ"ש ושייך **לומר בני בריתך** :